

Josep Viladomar i Boix.

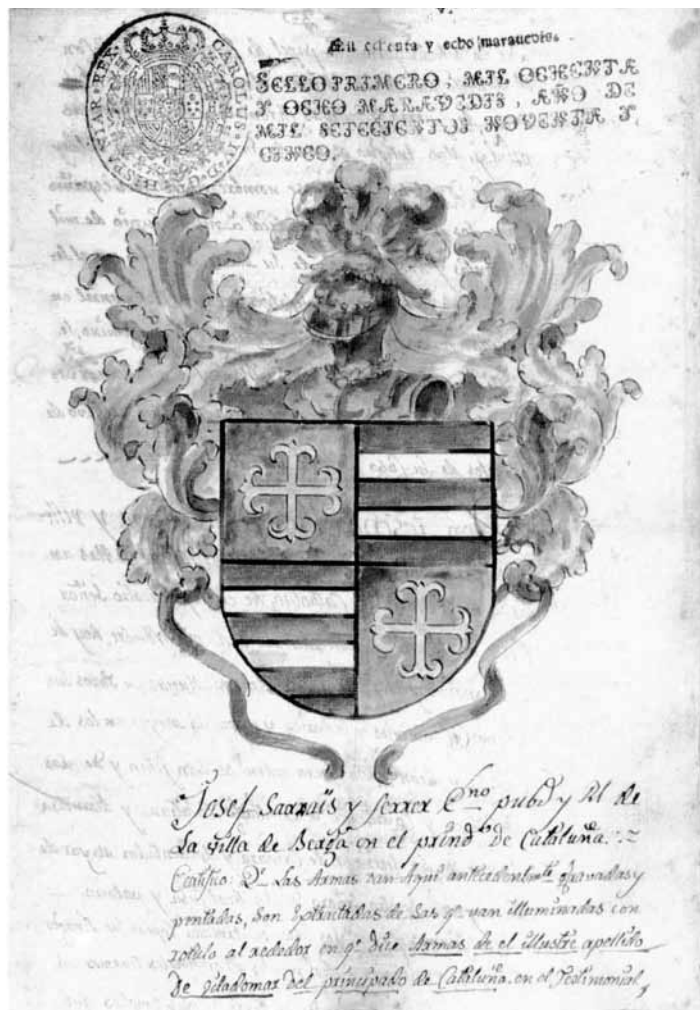
Capitost botifler de Berga, veguer de Barcelona, i corregidor de capa i espasa de Vilafranca

De la pagesia a la petita noblesa: l'ascensió social de la família Viladomar

Des del segle XV(1) que es tenen notícies de la masia de Sant Miquel de la parròquia de Sant Joan de Vilada, dins els dominis de la batllia de la Quar. Els Santmiquel o Sant Miquel es van emparentar, via matrimoni, amb els Viladomar a principis del s. XVI, i van iniciar un procés d'ascensió social que els va portar a instal·lar-se a Bagà i a Berga. Abans de la unió de les dues famílies, els Sant Miquel eren reconeguts socialment a la parròquia i a la baronia de la Portella ja que posseïen el domini útil sobre un considerable nombre de masos: Sant Miquel, Corrúbies, Mascaró, les Planes, Alberts i la Mesada de la Quar, i corrals i pastures a Sant Romà de la Clusa, que arrendaven a pagesos i que explotaven amb masovers.

Però no fou únicament el treball a la terra i la pràctica de la ramaderia o la comercialització de la preuada llana la que els va donar prestigi, diners i poder. La documentació mostra que l'ascensió social es va fonamentar, especialment, en una intensa activitat vinculada al negoci del préstec de diners i de gra panificable, un lucratiu negoci que els va permetre viure de rendes, ostentar càrrecs significatius com els de jutges ordinaris o batlles de la Quar, i concentrar els seus esforços en el món dels negocis.

En aquesta ascensió social, i sobretot en l'augment del patrimoni familiar, hi van tenir molt a veure els dos germans de l'hereu Joan Viladomar i Sant Miquel. Ens referirem a la feina que van fer fra Antoni Viladomar i Sant

Armes dels Viladomar dissenyades pels heraldistes de Felip V a principis del segle XVIII. El dibuix correspon a una còpia sobre paper segellat de 1795 que es conserva a l'Arxiu Comarcal de Berga.

Miquel, que fou abat de Sant Pere de la Portella (1557-1596) i que va presidir la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana (1569-1597), i la més discreta, però no per això menys eficient i rendible, de fra Francesc Viladomar, prior i cambrer del monestir de la Portella durant l'abadiat del seu germà i també durant els abadiats de Mateu Fletxa, Pere Sanxo, Benet Fontanella i Anton Reynall. També ocupà altres càrrecs, com el de prior de Sant Salvador de la Vedella (priorat de la Portella

des de 1586) i el de curador de les ànimes del santuari de la Quar.

Tant l'abat com el prior van fer possible que Joan Viladomar i el seu fill Antoni cobressin les rendes del monestir a les parròquies de la Quar, Sant Maurici, Sagàs, Pedret, la Baells, Vilada, Borredà, Guardiola i Castell de l'Areny, al menys durant el llarg període de temps que va 1593 a 1623, data en que va morir fra Francesc.

Al segle XVII, relacionats i emparentats amb la petita noblesa de Berga ja figuren com a ciutadans honrats i l'hereu de la branca principal, Antoni Viladomar, nebot de l'abat de la Portella, fou nomenat representant a Corts per la vila de Berga al juny de 1632. Aquest no era un càrrec menor, no tant sols pel fet que deuria ser prou disputat a la mateixa vila de Berga, sinó i també, pel fet que no totes les poblacions de jurisdicció reial podien estar representades a les Corts—existí una discriminació qualitativa que exclouia a moltes viles pageses—i entre les poblacions que no eren més d'una trentena, hi havia Berga. Per tant, el dret d'assistir a Corts fou una cobejada distinció, cosa que suposava poder fer sentir els interessos locals en el centre neuràlgic on es prenen les decisions econòmiques, jurídiques, i molt especialment tributàries, que havien d'obligar tot el Principat. Amb tot, però, les Corts de 1632 van tenir lloc en un context d'enfrontament total amb la monarquia de Felip IV(2) i no van fer més que tensar les difícils relacions entre les autoritats catalanes i els reials que acabarien, el 1640 en la Guerra dels Segadors o de Separació.

Probablement fou en aquest context que, davant la impossi-

bilitat de treure profit per Berga, de la presència a Corts, i també d'avortar el que, probablement era vist com una nova oportunitat d'ascensió social, els Viladomar van covar un fort desencís vers la casa d'Àustria. Un dels greuges més retrets a la corona castellana per part de la noblesa catalana, fou la política empesa des de Madrid d'entregar els càrrecs de l'administració reial i eclesiàstica catalana a persones foranes. En aquest context els Viladomar tenien el camí barrat: no eren prou importants, i la llista de la noblesa catalana que tenia aspiracions, massa llarga.

Sens dubte que l'esclat de la guerra, de 1640 a 1659, va provocar una davallada dels ingressos familiars que s'agreujà en els anys següents, en què la violència i la inestabilitat es va fer mestressa d'aquets territoris propers a la nova frontera. A la petita noblesa local se'ls feia difícil mantenir els ingressos a partir dels negocis que els havien enriquit fins al primer terç del segle XVII.

El que anys abans havia esdevingut una pràctica eficaç pels interessos de les famílies nobles i que consistia en col·locar fadrísters en els monestirs de la comarca i de Catalunya (3), esdevenia ara un maldecap pels Viladomar. El 1663, els monjos del monestir de la Portella s'atreuen a reclamar a Josep Viladomar i Tord una revisió de les rendes que aquests pagaven pels masos de Sant Miquel i Corrubies; sense la poderosa influència de l'abat i el prior Viladomat, els monjos consideraven massa disminuïdes.

Josep Viladomar i l'opció filipista

Si bé és cert que el nom de Josep Viladomar no figura entre els protagonistes de les primeres accions que van portar Berga i els berguedans a ser partidaris de Felip V, (4) –l'acció del sometent de Berga contra els vigatans a començaments de 1705 al Congost i Collsuspina, o l'intent de revolta encapçalat pels Altarriba, Sala (5) i Verdera l'agost de 1706–, sí que va encapçalar, el 1707, un complot en el qual també formaven part Miquel Savall, Baptista Ferran, Francesc Ferran, Joan Llach, Pere Sala, Antoni Farriols, Ignasi

Ferrer, Sanç Pons i Diego Fernández, tots de Berga; els acompanyaven també Josep Güell i Feliu Gall de Cercs (6), Josep Pedrals de Bagà, gent de Fígols, Vallcebre, la Baells, Peguera, d'Avià, de Bagà i de la Nou, i homes de prou de pes com per exemple Ignasi Rossinyol de Casserres.

L'any 1706 Ignasi Rossinyol participà en el setge de Barcelona quan *"fue llamado por Don Joseph de Marimon para que reclutase una Compañia de Gente Armada y equipada a sus costos y la condujese a la Ciudad de Barcelona para socorro de ella, y habiéndolo executado hasta el numero de 73 hombres, sirvió por capitán de ella todo el sitio, y después de concluido, hallándose el país infestado de voluntarios y sediciosos, les fue preciso hirse a Francia"* (7). Els Rossinyol eren administradors de Feliu de Marimon i de Tord (1636-1721), marquès de Cerdanyola, senyor de Casserres, des que va heretar els dominis de la família Tord (8).

Viladomar, Rossinyol i la resta de la colla estaven en connexió amb el brigadier filipista Antonio Gandolfo (9); aquest estava sota les ordres del general Duc de Noailles, un dels generals més importants de França, governador del Rosselló i gran coneixedor de la zona fronterera i de Catalunya, feia temps que dirigia incursions a la Cerdanya. L'èxit dels atacs a la Cerdanya esperonaren Gandolfo i els filipistes berguedans que van intentar ocupar la fortalesa de Berga i lliurar-la al Duc de Noailles.

L'intent s'inscrivía en un escenari més estratègic i ultrapassava les tàctiques que, des de la victòria a la batalla d'Almansa del 25 d'abril de 1707, els exèrcits borbònics havien fet servir a Catalunya. Aquestes tàctiques es basaven en incursions estacionals i d'escaramusses que els permetien inves-

Monestir de Sant Pere de la Portella vincular a la família Viladomar (ARXIU ARB).

tigar bé el terreny, obrir fronts de guerra, avaluar forces enemigues i desestabilitzar la resistència austriacista, al temps que preparaven l'assalt a Barcelona. Amb l'intent d'ocupar Berga es buscava molt més, concretament consolidar una posició avançada a la Catalunya central, propera a Cardona i camí de Barcelona, i punt de connexió amb els exèrcits que, instal·lats a l'Aragó, pressionaven pel costat de Lleida.

La informació proporcionada pels serveis d'espionatge havia confirmat que el que es coïa a Berga era alguna cosa més que un botiflerisme precoç protagonitzat per una minoria de població benestant, o un bon caliu provocat per la por que s'havia escampat arreu amb la política de terra cremada dels exèrcits borbònics i les represàlies que afectaven el conjunt de la ciutadania, indefensa entre dos focs. Historiadors com Torres i Ribé han considerat que l'anomenada *"conspiració de Berga"* hauria de d'ésser considerada com a part d'una operació militar a gran escala dels exèrcits espanyols i francesos, instigada pel brigadier Antonio Gandolfo des de la Cerdanya (10), i que comptava amb el suport econòmic francès i amb el suport de Francesc d'Agulló, marquès de Gironella (11), i de Joan de Josa (12).

Francesc de Castellví (13) explica a les seves *Narraciones*

Históricas que el botifler Josep Viladomar havia convingut, amb 30 vilatans que el Dijous Sant, aprofitant ser una diada d'especial devoció a Catalunya, podrien prendre el castell de Berga i degollar tota la guarnició, formada per només 40 fusellers del Regiment de la Cerdanya que el seu cap, el coronel Tomas Oliver considerava suficients per defensar una fortalesa allunyada de la frontera. La conjura estava coordinada amb l'ofensiva que Gandolfo preparava i que consistia en l'assalt a Puigcerdà, amb un contingent format per 900 infants, 270 cavalls i 400 fusellers, amb l'ajuda d'Antoni Manegat, que el 1705 era el cònsol en cap de Puigcerdà.

El cronista explica també per què va fracassar la intentona; fou perquè a un dels còmplices de Viladomar l'horroritza haver de degollar tota la guarnició, i ho confessà a un eclesiàstic de la vila que, ràpidament va donar l'avís. Des de Barcelona s'afanyaren a enviar reforços i a posar-se en comunicació amb la guarnició de la Cerdanya. Veient-se descoberts els botiflers de Berga fugiren de la vila mentre el general Gandolfo, encara no assabentat dels fets, ja havia començat l'assalt a Puigcerdà. Quan fou alertat que

la conjura botiflera de Berga havia estat descoberta, i davant la resistència de la capital cerdana, es retirà a França.

Aquest relat sembla indicar que Viladomar i la seva gent confiaven que un cop aniquilada la guarnició de la fortalesa, la

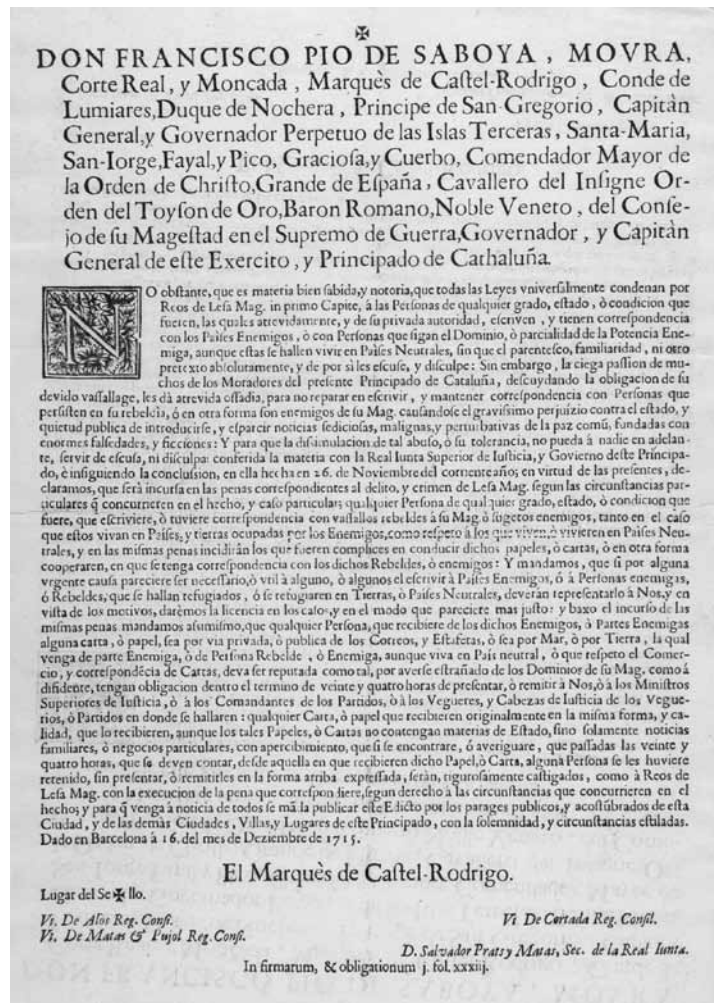

Anne-Jules de Noailles (París, 1650 - Palau de Versalles, 1708), Mariscal de França i un dels generals més importants del regnat de Lluís XIV, en un retrat de 1691.

vila de Berga no faria altra cosa que sumar-se a la iniciativa i que, per contra, per ocupar Puigcerdà, una vila clarament austriacista, calien molts més homes i esforços, tants com els molts que comandava Gandolfo des de França.

L'intent d'ocupar Berga es va repetir de nou a començaments del 1709 sense la presència activa de Viladomar, però qui sap si amb el seu coneixement. Comptaven amb el suport d'un prestigiós austriacista de renom a la Catalunya central i que s'havia canviat de bàndol, el metge i tinent coronel

El marquès de Castelrodrigo, governador del Principat de Catalunya, prohibí mantenir correspondència amb qualsevol persona dissident ja fos a fora o a dins de la península. (Ministerio de Cultura, Archivo Histórico Nacional, Consejos, lligall 6811)

solsoní Joan de Miquel (14). De via conèixer prou bé l'ambient pro borbònic que si respirava perquè al setembre de 1705, li va costar prou, –ordres, amenaces i la seva presència efectiva al capdavant del sometent de Solsona– sotmetre la capital de la sotsvegueria a l'obediència i la fidelitat al rei Carles III (15). El 10 de gener de 1709 la situació havia canviat radicalment i Joan de Miquel treballava secretament a favor de Felip V, conscient que la seva victòria filipista era cada cop més propera.

En aquesta data estava reunit, en missió secreta i a Puigcerdà, amb dos destacats nobles borbònics, Joan de Josa i el marquès d'Agulló i el cerdà Anton de Manegat Riu, veguer de la Cer-

danya. Els proposava organitzar una doble ofensiva de l'exèrcit francoespanyol: pel sector de Cervera en direcció a Cardona, i per la Cerdanya fins a Bagà. Els seus dos-cents homes farien de guies i, un cop l'exèrcit hagués ocupat Solsona, Berga, Manresa, Pla de Bages i Lluçanès, ell es veia capaç de mobilitzar gent que consolidés aquesta ocupació.

En aquesta trobada, el metge solsoní també va demanar ajuda econòmica per poder mantenir els homes mobilitzats i aconseguí, d'Anton de Manegat, 400 doblons. Amb tot el seu pla no va avançar i fou empresonat per les autoritats austriacistes. No sabem com es va descobrir el seu pla, però gracies a les cartes que va intercanviar amb Joan de Josa,

es coneix que va arribar a escapar-se del captiveri, i que, amb el seu germà va passar al Rosselló, "donde le ha tenido consigo estimandole mucho y valiendosse de él, para cosas del Real Servicio el Duque de Noailles [...]" (16).

Viladomar a l'exili rossellonès

No hi ha cap dubte que el Rosselló es va convertir en un refugi per als que abraçaven la causa de Felip V, però també per als que fugien de la repressió austriacista, que també n'hi va haver. El triomf austriacista provocà la primera arribada d'exiliats entre els quals es comptaven gent tant vinculada al Berguedà, com per exemple, Francesc d'Agulló, marquès de Gironella.

El fracàs de Felip V en la presa de Barcelona la primavera de 1706, va provocar una forta repressió contra tots els sospitosos de felipisme, i tot i que es van executar algunes penes de morts, la repressió fou especialment encaminada a la confiscació de béns de tot tipus a una seixantena llarga de famílies de la noblesa, entre las quals hi havia els Cardona, Ixar, Tamarit, Aitona, Peralada, Darnius o Cerdanyola, entre altres i també famílies de militars com els Agulló, Rocabertí, Josa, Pastor, Ametller i Güell, per exemple. La derrota de Almansa va radicalitzar encara més la repressió i es van fer dues tongades més de confiscacions, la tercera el 1708, amb una llista de 187 «botiflers» de menors pes (17), entre els quals probablement hi havia els capítostos de la conspiració de Berga, i per tant del nostre protagonista, Josep Viladomar.

Viladomar aglutinava el grup dels berguedans entre els quals destaquem a Rossinyol de Casserres i Josep Güell de Cercs; formaven part del 49 noms que figuraven a l'edict de trànsfuges del període comprès entre l'abril i el maig de 1708. Instal·lats a Perpinyà on, al mateix temps que s'incorporaven a l'exèrcit francès i rebien ajuda econòmica, passaven informació, establien contactes entre ells, i intentaven rescabalar-se de les pèrdues econòmiques que l'exili i les confiscacions els hi havia provocat.

Alguns s'integraven a l'espessa i eficient xarxa d'espies i col·laboradors com els dos berguedans, Francesc de Pastor i Copons (18) i Joan Pou i Pastor (19), que eren alguns dels que feien espionatge; aquest últim especialment pel brigadier Gandolfo, que el 1713 ja era governador de Puigcerdà. Altres com Rossinyol i Viladomar, s'integraren a l'exèrcit del Duc de Noailles; el primer va participar activament en el setge de Girona, on caigué presoner i passà mesos tancat a la Torre de les Puces de Barcelona. Viladomar, tot i que consta que fou capità de guàrdies, sembla que optà per afers físicament menys perillosos que li proporcionaren bons rendiments.

Aprofitant la conjuntura favorable i els bons contactes, va enviar un memorial a la cort de Felip V demanant rebre part del gran confiscat a la Cerdanya i a l'Empordà per compensar que 8 de febrer del 1708 l'arxiduc Carles havia decretat la confiscació de totes les seves propietats (20). Argumentava que, ja que era "tan notorio lo que el suplicante y su casa han padecido por el amor e innata fidelidad que han mantenido siempre a Vuestra Magestad, no solo se halla con una total falta de medios, para su subsistencia y manutención, de su honrada naturaleza, sino también en Cathaluña su familia por haverle confiscado los enemigos todos sus bienes y hacienda, están padeciendo su muger, hijos y familia, en aquel violento dominio. Y para que pueda salir de aquella esclavitud y pasar a los reales dominios de Vuestra Magestad es lo que unicamente desea el suplicante". Tot i l'èmfasi de la seva súplica només va rebre la quantitat de 300 rals. Al cap de poc, però, començaren a arribar les compensacions en forma de càrrecs i prebendes, entre elles el nomenament de veguer de la Cerdanya i, el febrer de 1711, un cop conquerida Girona, veguer d'aquesta ciutat. També fou recompensat Rossinyol amb la sotsvegueria de Berga (21).

El capità general de Catalunya, Marquès de Castel-Rodrigo es queixava que "las operaciones de los enemigos tienen en este País todo el favor de sus naturales" (22), tot i que podia comptar amb fidels col·laboradors com Josep Viladomar

i Boix, al qual va premiar, com ho va fer també a pobles i ciutats que van mostrar-se espacialment col·laboradores. Així ho reconeixia Castel-Rodrigo que *“apreciaba muy necesaria y beneficiosa una política de recompensas y honras para aquellas poblaciones que se distinguieran por su fidelidad. Así lo solicitó también per Manlleu, després de la visita que hi va fer des de Vic i on fou aclamat per una multitud a crits de ¡Viva el Rey!, i amb Berga on els veïns havien aconseguit detenir vuit guerrillers que, traslladats a Manresa foren executats en aquesta ciutat. Els habitants de Berga van obsequiar el Capità General amb malvasia “para ayudar a sufrir los rigurosos frios que lo alto del fragoso del paraje que va trepando V.E. animoso en Servicio del Rey Nuestro Señor” (23).*

I acabada la guerra, la recompensa: la vegueria de Barcelona

El 15 de setembre, tres dies després de la conquesta de Barcelona, el duc de Berwick, després de sotmetre la ciutat, va signar el reial decret que creava la nova Junta d'Administradors per la nova administració de Barcelona i el decret on es nomenaven els nous veguers, sotsveguers i oficials subalterns del seu tribunal. Per tant, el veguer de Barcelona fou el primer a rebre el seu despatx interí de les autoritats borbòniques, i per aquest càrrec, prou important i simbòlic, fou nomenat Josep Viladomar i Boix, que va veure premiada la fidelitat a la causa de Felip V. Els seus mèrits consten d'una manera detallada als informes borbònics que avalen aquest nomenament.

Viladomar va substituir al veguer austriacista, Marc Antoni de Llassera (1711-1714) i va exercir la jurisdicció no tan sols sobre la vegueria barcelonina, sinó també sobre les sotsvegueries d'Igualada, el Vallès, Moià i el Moianès. El seu nomenament per a Barcelona, li fou prorrogat l'octubre de 1715 pel capità general marquès de Castel-Rodrigo, el seu amic i protector, fins a principis de desembre del 1718, data de la presa de jurament del corregidor interí, brigadier Pedro Rubio, quan finalment entrava en vigor

la nova divisió territorial dels Corregiments i la supressió definitiva de les vegueries (24).

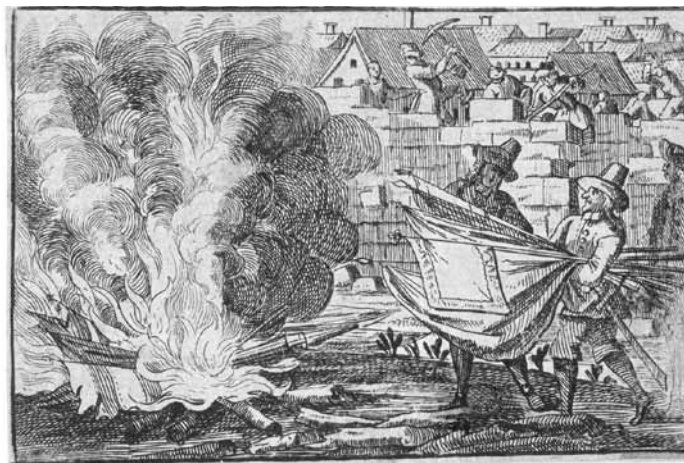
Viladomar era la màxima autoritat civil a la vegueria de Barcelona però per a preparar el traspàs als corregiment i per garantir el control del nou govern sobre el territori políticament més important de la nova etapa, Berwick va nomenar dos assessors lletrats, experts en causes civils i criminals, que ben segur van ser els encarregats de conduir la nova situació, fins i tot més que el propi veguer: José Juan de Ferrán Biosca, assessor civil, (25) i Oleguer Ametller Pessio (26), assessor criminal, ambdós d'importància capital.

Fou probablement aleshores, que aprofitant la seva privilegiada posició, encarregà a l'expert en heràldica i cronista José Alfonso de Guerra, el seu escut d'armes. Com molt bé explica Issac Soca, *“...proposaven un escut partit en quaters, el primer i el darrer dels quals havien de ser de color vermell, amb una creu d'or florejada al damunt, i amb el segon i el tercer de color blau i amb faixes horitzontals de color daurat, «cuias representaciones ... son por el color rojo que representa el Juego y el más noble de los quatro elementos, y el ardidez, alteza, fortaleza, guerra y vencimiento con sangre. La*

cruz floreteada, porta este linaje de Viladomar por haverse hallado en la milagrosa batalla de las Navas de Tolosa, en memoria de que se apareció una cruz en el cielo en esta forma», i encara més, el blau i les faixes daurades «por descendencia y parentesco con la real sangre goda», ja que segons ells la casa de Viladomar també provenia «de una casa de los nueve excelentes verbesores de el Principado de Cathaluña, y muchos siglos ha que gozan de la gran nobleza heredada de sus generosos y venerables ascendientes».

Els Viladomar i els encarregats de justificar l'escut es van oblidar dels orígens pagesos de la família i van apostar per uns orígens més lluïts, segons l'historiador Vilargada, com podien ser la seva participació a la batalla de las Navas de Tolosa de 1212 i encara

Poc després del setge de Barcelona i per ordre del duc de Berwick, els símbols de la ciutat (l'estendard de Santa Eulàlia, el penó de Sant Jordi i més de quaranta banderes de La Coronela) foren requisats i enviats a Madrid. Felip V els féu retornar immediatament a Barcelona amb l'ordre que fossin cremats públicament, ja que ell no reconeixia cap bandera dels súbdits rebels, acció que surt representada en aquest gravat anònim conservat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Barcelona 1714. Staden barten und Fahnen werden uers brennet. 1714. Die Standen und Fahnen, welche der Duc de Berwick nach Madrid gesendet, schickte Philipp. V. wieder zuruck, mit der Befehl, daß er keine Fahnen rebellischer Unterthanen erkenne, worauf sie öffentlich durch den Henker zu Barcelona verbrannt worden.

més enllà, el 1786, lluitant contra el cabdill Al-Mansur en la defensa de Barcelona, al costat del comte Oliba Cabreta i d'una bona colla de berguedans! (27).

A l'espera d'un nou càrrec

L'escut d'armes no només donava llustre al nomenament de veguer de Barcelona, també acompanyava els impecables informes de fidelitat amb la certificació de noblesa per a mantenir-se en un càrrec que no era segur: les vegueries eren provisionals a l'espera que s'implantés la Nova Planta a nivell territorial i per tant, Viladomar sabia que el càrrec tenia data de caducitat.

Viladomar va treballar per aconseguir un càrrec futur que li garantís el posicionament aconseguit, i ho va fer de la mà d'un important valedor, com fou Francesco Pio di Savoia, marquès de Castel-Rodrigo, capità general de Catalunya entre 1715 i 1719, que intentà, sense èxit, nomenar-lo corregidor per a corregiments tant importants com el de Barcelona, Mataró, Manresa i Puigcerdà. Els arguments que Castel-Rodrigo esgrimia per aconseguir que fos nomenat corregidor de Manresa es fonamentaven en *“...en inquirir y sugerirme las noticias más conducentes al Real Servicio, que como práctico en las cosas del País y con el conocimiento de las gentes de él puede conseguir. No logró el corregimiento de Manresa, aunque la Cámara anunció que lo tendría presente para proponerlo en otro destino” (28).*

Certament que Viladomar coneixia *las gentes* i també l'extens territori que comprenien els corregiments de Manresa i de Puigcerdà, i que era aquí on tenia contactes, confidents, amics i coneguts; també de ben segur, enemics. Els primers són els que el tenien al corrent de tot el que es movia en els seus territoris d'influència, que intentava controlar fent estades puntuals i estratègiques a la seva casa de Berga, sempre que el seu càrrec de veguer li permetia abandonar la seva residència barcelonina.

Durant el període d'espera que va transcórrer des del desembre de 1718 en que fou cessat com a veguer de Barcelona i fins que va obtenir el nomenament d'alcalde

major de Vilafranca del Penedès, a finals de 1720, va aconseguir temporalment el nomenament de *“Corregidor interino de Puigcerdà mientras su titular, el coronel Diego Villaplana, permaneciera prisionero de los franceses”*. L'estiu de 1719 les tropes dels antics aliats francesos envaïren la Cerdanya espanyola i la Seu d'Urgell, ocupant Puigcerdà i capturant el corregidor Diego de Villaplana (29); a aquestes dificultats cal afegir les operacions de les partides armades d'austriacistes catalans dirigides per Carrasquet.

Viladomar deuria viure a cavall de Berga i de Barcelona, amb el triple objectiu de no perdre el control sobre el seu món berguedà, exercir les funcions de corregidor temporal d'un territori en mans dels francesos i dels guerrillers austriacistes, i sobretot no perdre de vista les oportunitats que li donava la proximitat amb el Capità general quan era a Barcelona. El 7 de gener de 1720 escrivia, des de Berga, una carta a Castel-Rodrigo informant sobre la presència del guerriller Carrasquet a Pont de Bar, i que el corregidor militar de Puigcerdà, Diego de Villaplana, continuava empresonat pels francesos (30).

Per quina raó li va costar dos anys d'espera per a un càrrec segur?. Per una part la lenta consolidació de l'estructura administrativa imposada per la Nova Planta, però també la difícil situació creada pels conflictes internacionals de la corona com les campanyes de Sardenya (1717), Sicília (1718) i per la invasió de 1719, paralizaren molts dels nomenaments especialment perquè els governadors militars i els corregidors estaven desplaçats als diferents fronts de guerra.

Els dos ministres de Felip V eren del parer que els corregidors catalans no havien de ser militars perquè consideraven que la milícia era una activitat *«muy agena y distante del gobierno político civil de administración de justicia en los paysanos y podría causar inconvenientes»*; Patiño apostava perquè els corregidors fossin *«personas inteligentes en política económica»*, és a dir, corregidors de lletres o de capa i espasa, les autoritats borbòniques van nomenar els governadors militars de Barcelo-

na, Girona, Tarragona, Puigcerdà i Tortosa també corregidor, i per tant van acumular també la responsabilitat del govern polític de la nova demarcació.

Viladomar aspirava, com antic capità de l'exèrcit de Noailles, probablement però amb poca experiència, a encapçalar un corregiment, i amb aquest objectiu treballava Castel-Rodrigo. Aquests nomenaments, com els d'alcaldes majors, es van fer esperar; els historiadors que han analitzat la implantació de la Nova Planta

a Catalunya coincideixen en afirmar que Felip V i el seu equip d'estrets col·laboradors van apostar decididament per castellans alhora d'ocupar els càrrecs més importants, i el de corregidor ho era. Finalment a finals del 1720 fou designat corregidor de capa i espasa de Vilafranca del Penedès.

Viladomar, Corregidor de capa i espasa de Vilafranca del Penedès

Quan Josep Viladomar va accedir al desitjat nomenament, el corregiment de Vilafranca es trobava immers en una situació molt complexa. L'any 1718 Felipe V havia nomenat corregidor de Vilafranca al brigadier José Ybanez Cuebas, un home d'experiència per tal que havia estat corregidor de Castelló de la Plana. No va tenir però la oportunitat d'exercir, ni tants sols d'instal·lar-se a Vilafranca, perquè la seva expertesa com a militar l'obligava a estar al davant de la seva guarnició al front d'Aragó primer, i després, el setembre de 1719, ocupat en la defensa de Castell-Ciutat, a

la Seu d'Urgell, quan les tropes franceses van envair Catalunya. La màxima autoritat borbònica a Vilafranca i al corregiment, i amb caràcter interí, era doncs el tinent de corregidor o alcalde major.

Amb l'objectiu de reforçar la reraguarda de l'exèrcit que havia de fer front a la invasió francesa, la Reial Audiència va ordenar la creació d'esquadres civils que, sota les ordres dels regidors de les capitals de corregiment, s'havien d'encarregar de la defensa del rere país. En el cas de Vilafranca,

ment estava ocupat per un català. La distància, el desconeixement del país i l'escassa remuneració, dissuadiren molts lletrats castellans de venir a Catalunya durant el regnat de Felip V. Les funcions de l'alcalde major eren les d'assessorar, en matèria de justícia ordinària civil i criminal als corregidors, i també presidir l'ajuntament en absència del corregidor. Anomenats també tinent de corregidors, el seu paper era clau per tal que eren lletrats i compensaven així les mancances que, en matèria de lleis, tenien els corregidors, homes de carrera militar.

Des de finals del 1719 era alcalde major de Vilafranca Alejandro de Verdier, un antic partidari de la causa austriacista, doctor en dret i fill de Domingo Verdier, conseller segon de Barcelona, nomenat per Carles II cavaller (1670) i noble del Principat (1686). Ambdós, pare i fill, participaran a les Corts de l'arxiduc l'any 1706, però després fugiren a Girona, ja ocupada pels exercits borbònics (31).

Viladomar fou nomenat Corregidor de capa i espasa de Vilafranca a finals de 1720. Es deuria esperar d'ell capacitat i energia de comandament en un corregiment que havia mostrat la seva capacitat de rebel·lia i un fort arrelament austriacista; eficiència en el comandament de l'ajuntament i bona entesa amb l'alcalde major Verdier, el seu màxim assessor en temes jurídics.

Tot sembla indicar que Viladomar i Verdier es van entendre bé, probablement massa bé i tot, i que l'avinença també es va estendre als regidors. L'any 1725 Diego de Alba, alcalde major per les causes criminals de Barcelona va iniciar una investigació que, amb més de setanta testimonis, el van portar a acusar al corregidor Viladomar, a l'alcalde Major Verdier i als regidors, Miquel de Cassador, Josep Rovira, Antoni Urguellés i Miquel Vidal, el majordom de propis Francisco Urguelles i l'agutzil Josep Cervera, investigats i acusats de corrupció per la Audiència. A Viladomar els 1200 escuts de sou que li pertocaven com a corregidor li devien semblar poc (32). Els regidors foren empresonats, mentre que Verdier només va haver de declarar i va

i davant l'absència del corregidor, el Capità general del Principat va nomenar un corregidor interí, Juan de Zayas que va ser incapaç de fer front als atacs de la guerrilla austriacista dirigida pel cabdill de Colbató, Francesc Bernic, que aconseguí abrandar l'esperit austriacista i alçar un bon nombre de quadrilles. Aquestes, encapçalades per Pau Mussarro de Piera, José Castellet i Bartomeu Masferrer de Collbató, Jaume Gallifa, de El Bruch, Josep Pujol i un tal Sebrí de Vallbona, "lo Vell" de Capellades, provocaren la fugida del corregidor interí Zayas, i l'ocupació temporal de Vilafranca.

(Dibujo de Amadeo Caballé, del Centro de Estudios Comarcales de Igualada)

EL CORREGIMIENTO DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS EN 1716

quedar finalment absol de tots els càrrecs, però no va poder tornar a ocupar cap càrrec públic fins el 1736 (33).

Segur que aquestes acusacions expliquen el per què Josep Viladomar Boix, fou substituït al capdavant del corregiment de Vilafranca per un corregidor castellà, transcorreguts tres anys del primer nomenament, no només perquè "ello es preciso para contener a los Ayuntamientos, pues como no está todavía bien arreglada la Nueva Planta de estos Cabildos y registrados, no creen los Regidores que deba ser precisa su subordinación al Corregidor" (34). En una data imprecisa de 1723 deixà d'ocupar aquest càrrec, segurament abans de la tardor de 1723 en què el trobem de nou a Berga, queixant-se del fet que l'ajuntament berguedà havia decidit allotjar soldats en dues cases de la seva propietat. Aconseguí alliberar-se de l'allotjament argumentant que, en virtut d'una ordre del Príncep Pio, de la qual va mostrar una còpia, estava lliure d'allotjaments en les dues cases que tenia a Berga i es queixava als regidors perquè li havien posat allotjats, oi més quan en una de les cases hi vivia un sacerdot i l'altra l'estava adobant de la ruïna en què havia quedat en temps del govern intrús. Feta la consulta al Capità General, comte de Montemar,

Dibuix del corregiment d'Igualada del 1716, fet per Amadeu Caballé, membre del Centre d'estudis d'Igualada

van haver de retirar-li els oficials allotjats en les dues cases (35).

El 14 de gener de 1726 encara havia de comparèixer, juntament amb Verdier davant el jutge de la sala de Criminal, per respondre sobre qüestions sobre la denuncia per corrupció. El 1727 era "suspendido de empleo y sueldo durante ocho meses y obligado a restituir los caudales que había substraído" (36). No sabem quin va ser el seu futur després de 1723, però el que sí és cert que el 29 de maig de 1727 fou acusat de "falta en la administración de justicia en dicho corregidor, suma omisión y algunos delitos de comisión de notoria parcialidad con los regidores... y total desorden en la administración de los propios y rentas del común" (37). Amb aquesta sentència de 1727 finalitzà la seva carrera al servei de la monarquia.

Notes

(1) SOCA I TORRES, Issac: "Antoni Viladomar i Sant Miquel, revitalitzador de la Portella i punta d'una nissaga", a *L'EROL*, núm. 57, Berga primavera 1998, p. 13-23. SOCA I TORRES, Isaac, "Un capdavanter en la revitalització del monaquisme català de la Contra-reforma: Antoni Viladomar i Sant

Miquel, abat de la Portella i Breda", *Analecta Sacra Tarraconensia*, 75 (2002), p. 7-50.

- (2) Les Corts de Barcelona de 1632 són la continuació de les de 1626 que van quedar interrompudes, sense acord ni acceptació del pla, la «Unión de Armas», proposat pel comte-duc d'Olivares que volia homes i diners per al manteniment de la guerra. L'intent de convocar noves corts, el 1640, no es va portar a terme per què va esclatar la guerra dels Segadors.
- (3) Els Descatllar, parents dels Viladomar, havien col·locat a dos fills seus en sengles monestirs: Bernat Descatllar i Tort era monjo a Sant Pere de Gilligans i Joan Baptista Descatllar i Tord a Sant Cugat del Vallès on ocupà el càrrec de dispensar i des del qual va arribar a ser abat de Sant Esteve de Banyoles. Aquest va prendre possessió del càrrec el 25 de novembre de 1703 després de fer un llarg viatge des de Berga; mesos abans ja hi havia arribat el seu germà, fra Bernat que li feia de procurador. L'endemà de l'arribada a Banyoles del nou abat, aquest es va reunir al castell de Porqueres, propietat del monestir banyolí, amb el cambrer de Sant Salvador de Breda, i dos berguedans, Fèlix de Gible, casat amb Josefa Descatllar, i Josep de Tord, parents del nou abat. El nou abat de Banyoles va estar poc temps al front del monestir, poc més de dos anys, per què el març de 1706 es va traslladar a Roma després d'haver-se posicionat clarament a favor de Felip V. Acabada la guerra les autoritats borbòniques li van ratificar el càrrec; va morir al monestir de Banyoles el 4 de novembre de 1744 a l'edat de 74 anys. Vegeu PALMADA, Guerau: «El cerimonial d'entrada de l'abat de Banyoles durant els segles XVII i XVIII», a *Actes del Congrés d'Història de Girona*, «La Girona del barroc. El barroc català». Girona 24,25 i 26 de novembre de 2011. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, Vol LIII, p. 223-250.
- (4) Berga va enviar 200 homes al Congost l'estiu de 1705 per fer front a la revolta dels Vigatans. ALBAREDA, Joaquim: Els catalans i felip V. De la conspiració a la revolta (1700-1705), Ed. Vicens Vives, Fundació La Caixa. IV Premi internacional Jaume Vicens Vives de Ciències Socials, Barcelona 1993, p. 306.
- (5) Probablement Antoni Sala era el pare de Joaquim Sala, doctor en dret civil i canònic que fou, acabada la guerra, el primer alcalde major de Berga, que va jurar el càrrec el 8 de maig de 1720 davant el coronel de dracones Cornelio Odriscal, aleshores governador militar de la fortalesa de Berga. Els Sala de Berga eren família de

l'austriacista Josep Sala Sayós, síndic de Per més informació CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Una magistratura castellana en Catalunya: Los alcaldes mayores del corregimiento de Manresa en el siglo XVIII», a *Cuadernos de Historia Moderna* 2009, vol. 34, 7-31.

- (6) Una bona prova de la força del felipisme en algunes contrades i entre alguns sectors de la comarca del berguedà és el relat que Zamora recull en el *Diari de Viatges*, que el 1787 evoca la figura d'un vell filipista, amo de la pagesia de Cabanes de Cercs: *El dueño de esta casa es un honradísimo anciano, nada menos que de 90 años, de buena memoria y buen juicio, de modo que nos acostamos a la una de noche, oyendo a este anciano las ocurrencias de estos territorios con una exactitud admirable. Conoció mucho al señor Felipe 5º cuyo partido siguió, y lo amaba tan tiernamente que lloraba siempre que hablaba de Su Majestad. Como su padre había muerto también muy viejo, me refirió muchas practicas interesantes del gobierno antiguo de Cataluña, y me dio unas respuestas tan dolidas que las miro como necesarias para la inteligencia de la actual Nueva Planta, la cual decidía él a menudo que había bajado del cielo y que él no podía hallar la causa de que no se hubiese ya puesto una estatua a Felipe 5º en todos los pueblos de Cataluña, cuya felicidad hizo. Este insigne viejo era gran tirador y a los 80 años, viéndose acometido por un desertor, le mató de un escopetazo.* SALES, Núria: *Els botiflers (1705-1714)*, Episodis de la Història 250, Rafael Dalmau editor, 1999, p. 55.
- (7) SALES, Núria: *Els botiflers (1705-1714)*, Episodis de la Història 250, Rafael Dalmau editor, 1999, p. 53.
- (8) A la Plaça de la Creu de Casserres encara es conserva, dempeus, la casa dels Rossinyol, coneguda avui amb el nom de Cal Biel. El marquès de Cerdanyola, Francesc Niubó àlies Bernades i Joan Rossinyol, el pare del capítol filipista, patrocinaren la construcció de la nova església de la Mare de Déu dels Àngels per la qual cosa Joan Rossinyol fou enterrat al presbiteri de l'església. PLANES I BALL, Josep Albert: *Historia de Casserres de Berguedà*, El Farell 2005, p. 151. També, per al marquès de Cerdanyola, MARTINEZ RODRIGUEZ, Miguel Àngel: «La mitjana noblesa catalana a la darrereria de l'etapa foral», *Barcelona Fundació Noguera*, Estudis 55, 2010, p. 136-148.
- (9) Galdolfo era membre d'una família de reputats militars italians entre els quals destaca el que devia ser el seu avi, Marco Antonio Gandolfo, enginyer militar a les ordres de Felip IV. JIMENEZ MORENO, Agustín: «Opciones estratégicas de la monarquía es-

- pañola a començos de la guerra contra França (1636-1638): La proposta de Marco Antonio Gandolfo», a *Chronica Nova*, 38, 2012, p. 177-202.
- (10) TORRAS I RIBÉ, Josep M.: «Catalunya després de la batalla d'Almansa: els desastres de la guerra contra la població civil (1707-1711)», *Revista Pedralbes*, 24 (2004), p. 311-334. També Jacinto VILARDAGA Y CAÑELLAS, *Historia de Berga y breves noticias de su comarca, desde los tiempos primitivos hasta nuestros días*. Barcelona, 1890, p. 278.
- (11) MARTINEZ RODRIGUEZ, Miguel Àngel: «La mitjana noblesa catalana a la darrería de la etapa foral», Barcelona Fundació Noguera, *Estudis* 55, 2010, p. 13-22. Joan de Josa i d'Agulló fou un dels que s'oposà al dissentiment a les Corts el 1701, va acollir el virrei Velasco a casa seva durant el setge de 1705 i s'exilia amb ell. Felip V li va concedir els bens que havien estat confiscats a l'Aragó a Antoni d'Erin, que precisament era cunyat seu. Va servir com a coronel a la Segarra i va morir el 1710 a la batalla de Brihuega. MOLAS RIBALTA, Pere: «Família, amics i canvis en la Guerra de Successió», a *Pedralbes*, 28 (2008), 263-280.
- (12) ALBAREDA I SALVADO, Joaquim: «Els exiliats catalans de finals del segle XVII i principis del segle XVIII en els Comtats: Barretines, Botiflers i Carrasclets», *Colloque "Les Exils Catalans en France"*, Centre d'Etudes Catalanes de Paris IV, Sorbonne et Universitat de Girona, Paris 200, p. 60.
- (13) Francisco de CASTELLVÍ, *Narraciones históricas*, edició de MUNDET GIFRE, J.M., i ALSINA ROCA, J.M., Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pércopo, 4 volums. Madrid 1997-2001, NH2-418 i NH2-419.
- (14) GUERRERO i SALA, Ll., PUJOL i ROS, J., BARTRINA i COROMINAS, E.: «Joan Miquel (1669-1713), un metge austriacista solsoní», a *Gimbernat*, 47, Barcelona 2007, 83-92
- (15) FRANCESC SERRA: Cardona (1705-1714). La resistència a l'interior, p. 54, Rafael Dalmau Editor, Barcelona 2014.
- (16) CASAS, Adrià: «Actituds filoborbòniques a la Catalunya central: la conspiració del tinent coronel Joan de Miquel», a *Dovella*, núm. 107, Manresa, tardor 2011, p.7-10.
- (17) ALABRÚS, Rosa M.: «El eco de la batalla de Almansa en la publicística», a *Revista de Historia Moderna* núm. 25 (2007) (pp. 113-127).
- (18) Francesc de Pastor i Copons malbaratà la seva fortuna organitzant partides i denunciant conspiracions rebels a la Cerdanya i al nord del Berguedà. Les autoritats austriacistes el van arrestar. MERCADER RIBA, Joan: Felip V i Catalunya, p. 424, nota 268.
- (19) Joan Pou i Pastor, al principi del conflicte fou desinsaculat de la Casa de la Diputació del General de Catalunya per ordre dels austriacistes. El Governador austriacista del castell de Berga el va detenir i hagué de presentar-se davant les autoritats barcelonines i «pasó los mayores disgustos y mortificaciones de sus naturales». L'any 1713 quan Berga aclamà Felip V fou escollit per prestar obediència al Duc de Populi en nom dels berguedans. Finalment actuà d'intendent i proveïa els exèrcits que passaven per Berga. MERCADER RIBA, Joan: Felip V i Catalunya, p. 418, nota 248.
- (20) VOLTES BOU, Pedro: «Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria 1705-1714», Barcelona, *Instituto Municipal de Historia*, 1963, vol. II, pàg. 152; ALBAREDA i SALVADÓ, Joaquim: «Els catalans i Felip V: de la conspiració a revolta (1700-1705)», Barcelona, Vicens Vives, 1993, pàg. 307-308.
- (21) MERCADER I RIBA, Joan: *Felip V i Catalunya*, Barcelona Ed.62, 1985, p. 80. CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Assessors del veguer i alcaldes majors: una transició problemàtica per a Barcelona (1714-1720)», Barcelona, *Quaderns d'Història*, núm.7, 2002, p. 119-135.
- (22) AGS. Guerra Moderna. Suplemento, leg. 192. Castel-Rodrigo a Fernández Durán, Ager 1 de octubre de 1719, citat a la p. 553 per GIMENEZ LÓPEZ, Enrique: «Conflicto armado con Francia y Guerrilla Austracista en Catalunya (1719-1720)».
- (23) AGS. Guerra Moderna. Suplemento, leg. 225. Regidores de Berga a Castelrodrigo, Berga 7 de enero de 1719, citat a la p. 591 per GIMENEZ LÓPEZ, Enrique: «Conflicto armado con Francia y Guerrilla Austracista en Catalunya (1719-1720)».
- (24) PUJOLAGUADO, José Antonio: «La Corona de Aragón en la Cámara de Castilla», Alicante, 1994, p. 50-51.
- (25) Josep Joan Ferran i Biosca era el pare del metge Ramon de Ferran i Biosca, un dels catalans que va fer una carrera més exitosa en l'administració borbònica. Ambdós van destacar-se ben aviat com a partidaris de Felip V i per tant foren perseguits pels austriacistes. Ramon de Ferran fou nomenat alcalde major de Tarragona i gràcies als seus mèrits i als del seu pare fou ennoblit (1746) i arribà a ser oidor en la Audiència de Catalunya (1751).
- MOLAS RIBALTA, Pere: «Las Audiencias borbónicas en la Corona de Aragón». En *Historia Social de la Administración Española. Estudios sobre los siglos XVII y XVIII*. Barcelona, 1980, pp. 154-155. CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Assessors del veguer i alcaldes majors: una transició problemàtica per a Barcelona (1714-1720)», Barcelona, *Quaderns d'Història*, núm.7, 2002, p. 119-135. CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «La implantación de los alcaldes mayores en Cataluña (1717-1720)», a Ediciones Universidad de Salamanca Stud, his., H.a mod., 21, pp. 295-314.
- (26) Sobre la família Ametller vegeu l'article de Pere MOLAS i RIBALTA: «Catalans als Consells de la Monarquia (segles XVII-XVIII)», *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, núm. XIII, Barcelona 1995, p. 237-239. Francesc Ametller i Perer (Barcelona, 1653 - Madrid, 1726) jurista i polític català filipista, que abans de la Guerra de Successió ja era funcionari reial com a jutge de l'Audiència, fugí cap a Castella el 1705, i el 1713 tornava a Catalunya amb els exèrcits borbònics actuant com a conseller del màxim cap militar, en aquell moment el duc de Pòpuli i després el duc de Berwick. Juntament amb José Patiño foren els dos personatges que aconsellaren el Consell de Castella sobre com calia governar Catalunya a partir de llavors, un règim que quedaria formalitzat amb el Decret de Nova Planta. Oleguer Ametller Pescio fou nomenat assessor de Viladomar el 27 de gener de 1716. Per conèixer la trajectòria política d'Oleguer Ametller i Pescio: CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Barcelona y sus alcaldes mayores: perfil sociológico de una élite lletrada al servicio de los borbones (1718-1750)», a *Revista Pedralbes*, 17 (1997), 2 17-238.
- (27) SOCA I TORRES, Issac: «Antoni Viladomar i Sant Miquel, revitalitzador de la Portella i punta d'una nissaga», a *L'EROL*, núm. 57, Berga primavera 1998, p. 13-23, nota 36. VILARDAGA Y CAÑELLAS: *Efemérides bergadanas*, Manresa 1919, pàgs. 37-38, Efem. 29 i pàg. 49, Efem. 47.
- (28) GIMÉNEZ LÓPEZ, Enrique: «Conflicto armado con Francia y guerrilla austracista en Cataluña (1719-1720)», a *Hispania*, LXV/2, núm. 220 (2005), p. 543-600
- (29) Sobre aquests esdeveniments vegeu MERCADER, Joan: «El Valle de Arán, la Nueva Planta y la invasión anglo-francesa de 1719», a *Actas del Primer Congreso Internacional del Pirineo*, 1952, p. 29. També TORRES I RIBÉ, Josep M.: «Un municipi català entre la Guerra de Successió i la invasió aliada de 1719. Estructura social i grups dirigents a la Seu d'Urgell», *Recerques*, núm. 9, Barcelona 1979, p. 29-56.
- (30) GIMÉNEZ LÓPEZ, Enrique: «Conflicto armado con Francia y la guerrilla austracista en Cataluña (1719-1720)», Universidad de Alicante, *Hispania*, LXV/2, núm. 220 (2005), p. 543-600.
- (31) CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Els alcaldes majors de Catalunya: l'opció civilista enfront de la militarista (1717-1720)» en Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics. (Barcelona) 10 (1999), pàgs. 57-60. CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Servir al rey en Cataluña: Los alcaldes mayores del corregimiento de Villafranca del Penedés (1719-1808)», en *Estudis. Revista de Historia Moderna*, 33 (2007), pp. 274-275.
- (32) MERCADER I RIBA, Joan: Felip V i Catalunya, p. 299.
- (33) CERRO NARGÁNEZ, Rafael: La implantación de los alcaldes mayores en Cataluña (1717-1720), a Ediciones Universidad de Salamanca Stud, his., H.a mod., 21, pp. 295-314.
- (34) MERCADER, Joan: «Los comienzos de la planta corregimental en las comarcas del Penedés y Conca d'Ódena», a Actasy Comunicaciones de la I Asamblea Intercomarc de Investigadores del Penedés y Conca d'Ódena, Martorell, 1950, pp. 69-86.
- (35) SERRA, R., BUSQUETS, J. i VILADES, R.: «El castell durant la guerra de Successió i al segle XVIII», a *L'EROL* 100, Berga 2009, p.20-21.
- (36) CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Assessors del veguer i alcaldes majors: una transició problemàtica per a Barcelona (1714-1720)», Barcelona, *Quaderns d'Història* núm7, 2002, p.119-135.. CERRO NARGÁNEZ, Rafael: «Servir al rey en Cataluña: Los alcaldes mayores del corregimiento de Villafranca del Penedés (1719-1808)», en *Estudis. Revista de Historia Moderna*, 33 (2007), pp. 274. PUJOL AGUADO, J.A.: «La Corona de Aragón en la Cámara de Castilla», Alicante, 1994, pàg. 50-51
- (36) TORRES I RIBÉ, Josep M. : *Els municipis catalanes de l'Antic Règim (1453-1808). Procediments electorals, òrgans de poder i grups dominants*, Barcelona, Ed. Curial, Documents de Cultura, 1983, p. 175.